

6. Барабанов О. Н., Лебедева М. М. Глобализация и образование в современном мире // Глобализация: человеческое измерение / Ред. коллегия: А. В. Торкунов (отв. ред), А. Ю. Мельвиль, М. М. Наринский. — М.: МГИМО, РОССПЭП, 2003. — 112 с. (С. 54—77).

7. KOF Index of Globalization / KOF Индекс глобалізації — Электрон. дан. — KOF, 2008. Режим доступа: <http://globalization.kof.ethz.ch>, вільний. — Загол. з екрану. — Мова англ.

8. *Carnegie Endowment for International Peace* (CEIP) / Фонд Карнегі за міжнародний мир — Электрон. дан. — Carnegie Endowment for International Peace, 2009. Режим доступа:

<http://www.carnegieendowment.org/>, вільний. — Загол. з екрану. — Мова англ.

9. Згуровський О. М. Дослідження переривистого характеру глобалізації в контексті суспільного розвитку та безпеки країн світу // Системний аналіз та інформаційні технології. Праці 12-ї міжнародної конференції SATT 2010. — Київ, 25—29 травня 2010. — С. 88.

10. Болдак А. О., Згуровський О. М. Дослідження причинно-наслідкових зв'язків глобалізаційних процесів на основі байєсівських мереж довіри // Проблемы и перспективы сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. Сборник научных трудов. — Стамбул—Донецк: ДонНУ-РФ НИСИ в г. Донецк. — 2010. — С. 86—92.

*І. С. Каленюк, д-р екон. наук, проф., ректор,
Чернігівський державний інститут економіки і управління*

ДЕТЕРМІНАНТИ СТАНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ

Суспільство, що базується на знаннях (суспільство знань) — це суспільство, орієнтоване в своєму розвитку на знання, в економіці якого виробництво та використання знань стають самостійними сферами діяльності та відіграють визначальну роль у процесі створення багатства (доданої вартості або суспільного продукту). Ключовими показниками, що характеризують цю нову роль знань, стають показники поширення в економіці та серед населення інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), а також показники ефективності науково-технічної сфери: якість персоналу, кількість патентів та їх частка в платіжному балансі тощо.

Аналіз ступеня поширення інформаційно-комунікативних технологій в економіці є однією з найактуальніших проблем сучас-

них міжнародних економічних досліджень. Вимірювання ролі ІКТ в суспільному розвитку стало предметом обговорення двох світових самітів по інформаційному суспільству, що проходили в Женеві (World Summit on the Information Society — WSIS 2003) та Тунісі (WSIS 2005). Женевський План дій націлив на «міжнародну оцінку... за допомогою порівнюваних статистичних індикаторів і дослідницьких результатів».

Внаслідок першого світового саміту була започаткована ініціатива Партнерства по вимірюванню ІКТ для розвитку, метою якого виступає покращення збору та якості даних та індикаторів ІКТ, особливо в країнах, що розвиваються. Члени Партнерства (Міжнародний Союз Телекомунікації (ITU), ОЕСР, ЮНКТАД, ЮНЕСКО та ін.) спільно працюють над виробленням узгодженого набору статистичних індикаторів («core list»). З 2002 року здійснюється видання «Measuring the information society», в якому детально аналізується стан розвитку ІКТ в більшості країн світу та розраховується індекс розвитку ІКТ (IPI) на основі 11 індикаторів, що характеризують доступ, використання та навички по ІКТ. Взагалі ключовий набір індикаторів («core list») визначений у складі 50 показників щодо поширення ІКТ в домогосподарствах, на підприємствах та в системі освіти. За ініціативою Партнерства видається «The global information society: a statistical view», в якому більшою мірою представлені дані по групах країн (за рівнем розвитку і за регіонами). У травні 2010 року проходив останній Світовий форум по інформаційному суспільству (WSIS 2010), який призначив робочу групу для удосконалення концепції моніторингу завдань з побудови інформаційного суспільства на основі міжнародно визначених індикаторів і стандартів.

Дані по групам країн, представлені в таблиці 1, яскраво характеризують розрив між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Більше ніж втричі в розвинених країнах забезпеченість населення фіксованими телефонними лініями (51 на 100 жителів в розвинених країнах проти 15 на 100 жителів — в країнах, що розвиваються), мобільним зв'язком (92 проти 33). Комп'ютерами — більше в 12 разів (62 проти 5), доступу до Інтернету — майже в 10 разів (19 проти 2). За обсягами використаного Інтернету в бітах розрив стає ще більш значним (4755 в розвинених країнах та 177 в країнах, що розвиваються). Країни з перехідною економікою знаходяться посередині за всіма показниками.

Таблиця 1

**КЛЮЧОВІ ІНДИКАТОРИ ДОСТУПУ
ТА ІНФРАСТРУКТУРИ ІКТ, ЗА ГРУПАМИ КРАЇН**

	Фіксовані теле- фонні лінії	Користувачі моб. телефонів	Комп'ютери	Користувачі Інтернету	Користувачі ши- рокомащтабного Інтернету	Користування міжн. Інтернетом (в бітах)	% населення, охопленого моб. зв'язком
	Кількість на 100 жителів						
Розвинені країни	51	92	62	24	19	4755	99
Азія	43	79	—	27	21	1038	100
Європа	49	10	50	24	17	6245	99
Півн. Америка	58	7	77	22	20	3645	99
Океанія	48	75	52	32	18	10026	98
Перехідні економіки		95					
Європа	23		10	3	2	223	88
Країни, що розвива- ються	26	77	11	3	2	277	69
Африка	15		5	4	2	177	74
Азія	6	33	2	2	0,3	58	77
Лат. Америка	16	35	4	4	2	168	69
	18	30	12	5	3	335	90
Найменш розвинені країни	0,9	10	0,7	0,2	0,0	7	59

* The Global Information Society: a statistical View // Partnership on measuring development

За даними «Measuring the information society 2010» на кінець 2009 року у світі нараховувалося 4,6 мільярди користувачів мобільного зв'язку (або 67 на 100 жителів). В розвинених країнах охоплення населення мобільним зв'язком перевищує 100 відсотків, в країнах, що розвиваються — складає набагато менше 57 на 100 жителів, але зростає дуже швидкими темпами: адже в 2005 році всього 23 відсотки населення цієї групи країн користувалися мобільним зв'язком. Поширюється доступ до Інтернету, хоча і меншою мірою. В 2009 році 26 відсотків всього населення планети використовували Інтернет (1,7 мільярди осіб), з них 64 % — в розвинених країнах та 18 % — в країнах, що розвиваються. Цікаво, що тільки в Китаї знаходиться одна третина всіх користувачів Інтернету країн, що розвиваються.

Таблиця 2

**ІНДИКАТОРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА
(ДОСТУПУ ДО ІКТ В ЕКОНОМІЦІ)**

Країни	Індекс розвитку ІКТ (місце)	Індикатори доступу до ІКТ				
		Фіксовані телефонні лінії на 100 жителів	Користувачі мобільного зв'язку на 100 жителів	Міжнародний Інтернет (Бит на одного користувача)	Частка домо-господарств з комп'ютерами	% домо-господарств з Інтернетом
Швеція	7,85 (1)	57,8	118,3	109 928	87,1	84,4
Люксембург	7,71 (2)	54,2	147,1	9 043 063	82,8	80,1
Корея	7,68 (3)	44,3	94,7	5 975	80,9	94,3
Данія	7,53 (4)	45,6	125,7	94 863	85,5	81,9
Нідерланди	7,37 (5)	44,3	124,8	149 693	87,7	86,1
Ісландія	7,23 (6)	61,6	108,6	12 752	91,9	87,7
Швейцарія	7,19 (7)	64,1	118,0	65 290	80,6	78,0
Японія	7,12 (8)	38,0	86,7	7 677	85,9	79,8
Норвегія	7,11 (9)	39,8	110,2	52 722	85,8	84,0
Велика Британія	7,07 (10)	54,2	126,3	77 179	78,0	71,1
Фінляндія	7,02 (12)	31,1	128,8	51 171	75,8	72,4
США	6,54 (19)	49,6	86,8	21 403	72,5	62,5
Росія	4,54 (48)	31,8	141,1	4 712	40,0	30,0
Україна	3,87 (58)	28,7	121,1	5 477	21,2	10,3
Китай	3,23 (79)	25,5	47,9	2 149	31,8	18,3

* Measuring the information society 2010 //

В таблиці 2 представлені дані відносно доступу до ІКТ по країнах, які займають перші 10 місць за індексом розвитку ІКТ та деяких інших країнах. Характерно, що забезпеченість фіксованими телефонними лініями в країнах—лідерах складає від 38 до 64

на 100 осіб населення, тоді як в Україні — 28,7, Росії — 31,8, Китаї — 25,5. Щодо користувачів мобільного зв'язку, то Україна знаходиться на рівні передових країн (121,1 особа на 100 чоловік населення володіє мобільним телефоном), в яких від 86,7 (Японія) до 147, 1 (Люксембург) осіб користуються мобільним зв'язком. Значне відставання України спостерігається по забезпеченості домогосподарств комп'ютерами (21,2 проти 78 — 91,9 в країнах-лідерах) та доступу до Інтернету (10,3 проти 71,1 — 94,3).

Таблиця 3

ІНДИКАТОРИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ЕКОНОМІЦІ

Країни	Індекс розвитку ІКТ (місце)	Індикатори використання ІКТ		
		Користувачі Інтернету на 100 жителів	Користувачі фіксованого широкомаштабного Інтернету на 100 жителів	Користувачі мобільного Інтернету на 100 жителів
Швеція	7,85 (1)	87,8	41,2	35,5
Люксембург	7,71 (2)	80,5	29,8	82,6
Корея	7,68 (3)	76,5	32,1	70,7
Данія	7,53 (4)	83,9	37,1	27,3
Нідерланди	7,37 (5)	86,5	35,1	25,0
Ісландія	7,23 (6)	90,6	32,9	0,0
Швейцарія	7,19 (7)	77,0	34,2	28,3
Японія	7,12 (8)	75,4	23,7	75,5
Норвегія	7,11 (9)	82,6	33,3	20,9
Велика Британія	7,07 (10)	76,2	28,2	33,9
Фінляндія	7,02 (12)	82,6	30,5	24,3
США	6,54 (19)	74,0	23,5	26,3
Росія	4,54 (48)	32,0	6,6	0,6
Україна	3,87 (58)	10,6	3,5	1,8
Китай	3,23 (79)	22,3	6,2	0,0

* Measuring the information society 2010 //

Суттєве відставання України — за показниками використання ІКТ: користувачів Інтернету в Україні 10,6 на 100 осіб населення, тоді як в передових країнах від 75,4 в Японії до 90,6 в Ісландії (див. табл.3). Втричі більше ніж в нашій країні користувачів Ін-

тернету в Росії (32,0) та вдвічі в Китаї (22,3). Ще більший розрив за показниками користування широкомасштабним та мобільним Інтернетом. В Україні лише 3,5 на 100 осіб населення користуються широкомасштабним Інтернетом (проти 23,7 — 41,2 в країнах-лідерах та 6,6 в Росії) та 1,8 особи — мобільним Інтернетом (проти 20,9 — 82,6 в розвинених країнах).

В цілому можна підсумувати, що, відносно доступу та використання ІКТ Україна наближається до передових країн світу, але суттєво відстає за показниками більш якісних послуг, що надаються можливостями сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

*O. Lozachevska, Ph. D., Professor,
Head of the Department,*

*A. Ammari, Postgraduate student,
International Economics Department, National Aviation University*

SOCIAL RESPONSIBILITY AS A COMPONENT OF CORPORATE CULTURE

The problem of Corporate Social Responsibility in the context of globalization is very important. This is due primarily to efforts of Ukraine to come nearer to international standards of economic relations. Instability of economic legislation, political skirmish that sharpen relations between the state authorities and their economic partners, regulatory policy uncertainty — it is only the visible part of the problems that businesses must constantly overcome. Organizations are the social entities that operate in a wide social environment, which includes territorial regional and confessional communities, nations and peoples, and the world at large. This provides a responsibility of organizations to social environment, which they contact with. Social responsibility is not determined by regulations.

Building a communication strategy of social responsibility based solely on information about products or services is not effective. It is necessary to define the principles and areas of social activity and develop an effective program of social responsibility.

Social responsibility is one of the key elements of corporate culture. Each company determines its own ethics, by which is understood a set of actions of people who meet the standards of morality, conscience or the order prevailing in the society.